

Verksamhetsredogörelse 2019

Hälsa- och sjukvårdens ansvarsnämnd

Medical Responsibility Board

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Innehåll

HSAN:s uppgifter.....	4
Verksamheten.....	5
Inkomna och avgjorda ärenden	6
Om de avgjorda ärendena.....	7
Nämnd- och ordförandebeslut.....	7
Antalet prövade ärenden initierade av IVO.....	8
Behörighetsinskränkningar.....	9
På vilka grunder har beslut om behörighetsåtgärder meddelats?	10
Prövotid.....	10
Återkallelse av legitimation.....	11
Övrigt	12
Underrättelser via IMI.....	12
Ärendebalans	12
Remisser	13
Sammanträden	13
Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2019	14

HSAN:s uppgifter

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds (HSAN) uppgifter regleras i förordningen (2011:582) med instruktion för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (instruktionen).

Enligt 1 § första stycket instruktionen ska HSAN pröva ärenden enligt 8 kap. 1-12 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL, dvs. behörighetsfrågor avseende legitimerad personal inom hälso- och sjukvården. HSAN prövar följande frågor.

- prövotid
- återkallelse av legitimation
- återkallelse av annan behörighet
- begränsning av förskrivningsrätt
- ny legitimation när yrkesutövarens legitimation är återkallad samt
- ny behörighet när yrkesutövarens behörighet är återkallad
- föreläggande om läkarundersökning

Enligt 1 § andra stycket instruktionen ska HSAN medverka till att stärka patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården inklusive tandvården.

Enligt 6 § instruktionen ska HSAN senast den 22 februari varje år lämna en redogörelse till regeringen om sin verksamhet under det senaste kalenderåret samt om kostnaderna för verksamheten.

Verksamheten

Verksamheten vid HSAN är helt och hållet efterfrågestyrd, dvs. styrs av antalet inkomna anmälningar och ansökningar. Anmälan kan göras av Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Justitieombudsmannen (JO) och Justiekanslern (JK). Ansökan om ny legitimation, ny behörighet att förskriva läkemedel, återkallelse av legitimation, indragning/begränsning av förskrivningsrätt samt provotid kan göras av den yrkesutövare som saken gäller. HSAN kan inte på eget initiativ ta upp frågor som rör yrkesutövare inom hälso- och sjukvården.

Inkomna och avgjorda ärenden

Vid årets början uppgick antalet pågående ärenden till 102. Under år 2019 har det till HSAN kommit in totalt 251 ärenden. Antalet inkomna ärenden under åren 2017 till 2019 framgår av tabell 1.

Tabell 1 Antalet inkomna ärenden

År	Antal ärenden
2017	191
2018	238
2019	251

Vad som yrkats i ärendena framgår av tabell 2. Som framgår av tabellen överstiger antalet yrkade behörighetsåtgärder antalet ärenden. Det beror på att det i ett ärende kan finnas flera yrkanden.

Tabell 2 Yrkanden¹

Yrkanden	2017	2018	2019
Föreläggande om läkarundersökning	1	2	2
Prövofid	80	100	91
Återkallelse av legitimation	38	68	82
Återkallelse av legitimation på egen begäran	12	18	33
Indragning/begränsning av förskrivningsrätt	10	14	7
Indragning/begränsning av förskrivningsrätt på egen begäran	20	15	11
Ansökan om ny legitimation	21	16	21
Ansökan om ny förskrivningsrätt	13	8	3
Övrigt	2 ²	2 ³	6 ⁴
Totalt antal yrkanden	197	243	259

Av de under år 2019 inkomna ärendena har 183 ärenden sin grund i anmälningar från IVO, se tabell 3.

Tabell 3 Antalet anmälningar från IVO

År	Anmälningar från IVO
2017	125
2018	181
2019	183

¹ Enbart förstahandsyrkandet redovisas.

² Ett yrkande om interimistisk återkallelse av legitimation och ett yrkande om interimistisk indragning av förskrivningsrätt.

³ Ett yrkande om interimistisk återkallelse av legitimation och ett yrkande om interimistisk indragning av förskrivningsrätt

⁴ Fem yrkanden om interimistisk återkallelse av legitimation och ett yrkande om interimistisk indragning av förskrivningsrätt

Om de avgjorda ärendena

Nämnd- och ordförandebeslut

Enligt PSL ska beslut i behörighetsärenden som huvudregel fattas av nämnden. Ordföranden får dock, med vissa i lagen angivna undantag, ensam fatta beslut i ärenden om;

1. frågor som innebär att ett ärende inte avgörs i sak,
2. om återkallelse på egen begäran av legitimation eller behörighet, och
3. om återkallelse av legitimation då den legitimerade inte följt ett föreläggande om läkarundersökning.

Av tabell 4 framgår fördelningen mellan nämnd- och ordförandebeslut.

Tabell 4 Fördelning nämnd- och ordförandebeslut

Beslutstyp	2017	2018	2019
Nämndbeslut	155	175	178
Ordförandebeslut	29	37	41
- varav prövning i sak	24	30	35
- avskrivna/avvisade	5	7	6
Totalt antal beslut	184	212	219
- andel nämndbeslut %	84	83	81
- andel ordförandebeslut %	16	17	19

Antalet prövade ärenden initierade av IVO

Antalet ärenden initierade av IVO och andelen bifall i denna grupp framgår av tabell 5.

Tabell 5 Avgjorda ärenden initierade av IVO

Ärenden	2017	2018	2019
Antal prövade ärenden	118	148	158
Antal bifall (inklusive ärenden där yrkanden delvis bifallits)	105	140	142
Andel bifall %	89	95	90
Andel avslag/avvisning/avskrivning %	11 ⁵	5 ⁶	16 ⁷

⁵ I fyra av dessa ärenden har HSAN beslutat om en åtgärd för den anmälda trots att IVO:s yrkanden avslagits. I ett ärende yrkade IVO återkallelse av legitimation. HSAN avslag yrkandet på grund av att det inte förelåg tillräckliga skäl för återkallelse men beslutade om prövotid. I tre ärenden yrkade IVO återkallelse av legitimation på grund av underlåtenhet att följa prövotidsplanen. HSAN avslag yrkandena eftersom det bedömdes föreligga särskilda skäl för att underlåta återkallelse. I stället beslutades om en ny prövotid.

⁶ I ett ärende yrkade IVO återkallelse av legitimation. HSAN avslag yrkandet på grund av att det inte förelåg tillräckliga skäl för återkallelse men beslutade om prövotid.

⁷ I tre ärenden yrkade IVO prövotid. Efter ansökan från den aktuella yrkesutövaren beslutade HSAN istället om återkallelse av legitimationen.

Behörighetsinskränkningar

Antal behörighetsinskränkningar i form av återkallade legitimationer, begränsning eller indragning av förskrivningsrätt och beslutade prøvotider framgår av tabell 6, 7 och 8 nedan. I tabellerna redovisas också vilka yrkeskategorier som blivit föremål för de olika åtgärderna och i vilken omfattning.

Tabell 6 Återkallade legitimationer

Yrke	2017	2018 ⁸	2019
Läkare	10	24	31
Sjuksköterskor och barnmorskor	16	29	36
Tandläkare	2	4	7
Övriga	5	7	6
Totalt	33	64	80

Tabell 7 Indragningar/Begränsningar av förskrivningsrätt

Yrke	2017	2018	2019
Läkare	15	31	16
Tandläkare	1	5	3
Totalt	16	36	19

Tabell 8 Prövotid

Yrke	2017	2018 ⁹	2019
Läkare	22	28	24
Sjuksköterskor och barnmorskor	55	54	54
Tandläkare	4	0	1
Övriga	5	2	4
Totalt	86	84	83

⁸ Två beslut om återkallelse av legitimation avser dubbla legitimationer som sjuksköterska och barnmorska och ett beslut avser en läkare och psykoterapeut.

⁹ Två beslut om prøvotid avser dubbla legitimationer som läkare och sjuksköterska och två beslut avser dubbla legitimationer som sjuksköterska och barnmorska.

På vilka grunder har beslut om behörighetsåtgärder meddelats?

Prövotid

Beslut om prövotid kan enligt PSL fattas på någon av följande grunder

- Grund 1 oskicklighet vid yrkesutövningen som kan befaras påverka patientsäkerheten
- Grund 2 brott som begåtts i eller i samband med yrkesutövningen som är ägnat att påverka förtroendet för yrkesutövaren
- Grund 3 yrkesutövaren har uppsåtligen eller av oaktsamhet brutit mot någon föreskrift av väsentlig betydelse för patientsäkerheten
- Grund 4 på grund av andra omständigheter kan befaras vara olämplig
- Grund 5 sjukdom eller någon annan liknande omständighet som innebär att det kan befaras att yrkesutövaren inte kommer att kunna utöva yrket tillfredsställande

På vilka grunder beslut om prövotid har fattats framgår av tabell 9.

Tabell 9 Grunder för beslut om prövotid

Grund	2017	2018	2019
Grund 1	6	14	10
Grund 2	27	11	15
Grund 3	4	10	6
Grund 4	2	1	7
Grund 5	59	62	60
Övrigt	-	1 ¹⁰	-
Totalt antal grunder per år	98 ¹¹	99 ¹²	98

¹⁰ I enlighet med 8 kap. 4 § 2 st; beslut om ny prövotid då det fanns särskilda skäl att underlåta återkallelse då den legitimerade tidigare underlåtit att följa beslutad prövotidsplan.

¹¹ Inklusivt 16 beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 1+3 (3 beslut) och 2+5 (14 beslut).

¹² Inklusivt 16 beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 2+5 (6 beslut), 1+3 (8 beslut), 3+5 (1 beslut) och 4+5 (1 beslut) samt 1 beslut med tre grunder 1+3+5.

Återkallelse av legitimation

Återkallelse av legitimation enligt PSL kan ske på följande grunder:

- Grund 1   grov oskicklighet
- Grund 2   allvarlig brottslighet i eller utanför yrkesutövningen som är ägnat att påverka förtroendet för yrkesutövaren
- Grund 3   på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket
- Grund 4   sjukdom eller liknande omständighet
- Grund 5   under pågående provotid på nytt visat sig olämplig att utöva sitt yrke
- Grund 6   underlåtenhet att följa beslutad provotidsplan
- Grund 7   egen begäran om återkallelse
- Grund 8   yrkesutövaren som förelagts att låta sig läkarundersökas har inte följt föreläggandet

Tabell 10   Grunder för beslut om återkallelse

Grund	2017	2018	2019
Grund 1	4	7	10
Grund 2	4	7	8
Grund 3	5	21	10
Grund 4	4	8	16
Grund 5	-	-	-
Grund 6	5	10	16
Grund 7	13	16	28
Grund 8	-	-	-
Totalt	35	69 ¹³	88

Av de redovisade siffrorna framgår att de vanligaste grunderna för återkallelse av en legitimation år 2019 är grund 7 dvs. på egen begäran följt av grund 4 dvs. pga. sjukdom eller liknande omständighet och grund 6 dvs. underlåtenhet att följa beslutad provotidsplan.

¹³ Inklusive sju beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 1+3 (två beslut) och 2+3 (fem beslut)

Övrigt

Underrättelser via IMI

Enligt 9 kap. 18 § PSL är HSAN skyldig att skicka underrättelser via Informationssystemet för den inre marknaden (IMI). Om HSAN eller en allmän förvaltningsdomstol beslutar om återkallelse av legitimation, prøvotid eller om indragning eller begränsning av förskrivningsrätt, ska HSAN besluta att underrätta de behöriga myndigheterna i övriga stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och i Schweiz om beslutet eller domen. Myndigheterna ska underrättas senast tre dagar efter den dag då beslutet eller domen har meddelats. Om detta beslut eller denna dom senare upphör att gälla, ska ansvarsnämnden utan dröjsmål underrätta de behöriga myndigheterna i övriga stater inom EES och i Schweiz.

Det totala antalet underrättelser framgår av tabell 11.

Tabell 11 Underrättelser via IMI 2019

År	Antal ärenden
2017	156
2018	215
2019	192

Ärendebalans

Vid årets ingång uppgick antalet ärenden i balans till 102. Vid årets utgång uppgick motsvarande siffra till 136, se tabell 12.

Tabell 12 Ärendebalans per den 31 december 2019

År 2019	Antal ärenden
Ingående balans	102
Inkomna ärenden	251
Slutligt avgjorda ärenden	219
Utgående balans	134

Remisser

HSAN har under året besvarat 6 remisser, samtliga från regeringen.

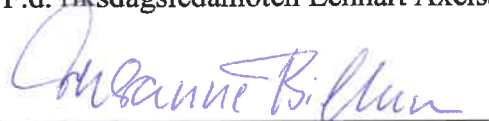
Sammanträden

HSAN har under år 2019 genomfört 11 sammanträden.

Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2019

Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2019 (dnr 21.2-4039/2020)
har den 30 januari 2020 fattats av HSAN i följande sammansättning.

Ordföranden Susanne Billum
Samordnaren Eva Estling
Ombudsmannen Annica Jansson
Överläkaren Martin Rödholm
Leg. sjuksköterskan Ann-Louise Custerson
Riksdagsledamoten Camilla Hansén
Riksdagsledamoten Ulrika Heindorff
F.d. riksdagsledamoten Lennart Axelsson

Susanne Billum